

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۲۳ آذر ماه ۱۳۱۰ * (۵ شعبان ۱۳۰۰)

فهرست مذاکرات

- (۱) تصویب صورت مجلس
- (۲) تصویب يك فقره مرخصی
- (۳) تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای وزیر مالیه
- (۴) شور لایحه مستخدمین خارجی و خروج آن از دستور
- (۵) شور و تصویب لایحه راجع به فقره اعتبار اضافی
- (۶) شور و تصویب لایحه راجع به اجازه ورود بعضی اجناس ممنوعه
- (۷) موافق و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید

صورت مجلس روز پنجشنبه یازدهم آذر ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمود * * *

[۱ - تصویب صورت مجلس]
 کرده اند و تقدیم کرده اند. مقرر بفرمائید دقت کنند
رئیس - آقای اورنگ - اگر چنین است که عرض شده اصلاح شود.
اورنگ - قبل از دستور عرض دارم در صورت مجلس
 هم عرض دارم. **رئیس -** مراقبت میکنیم اصلاح شود، آقای ملک زاده،
رئیس - دکتر ملک زاده - قبل از دستور.
رئیس - در صورت مجلس بفرمائید.
اورنگ - آقای محسن خان قراگوزلو را در صورت
 اعلام کتم چون در ضمن صورت مجلس نوشته شده است
 مجلس غایب بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان کسالت
 داشته و عریضه هم مبني بر کسالت شان بمقام ریاست عرض
 کرده اند که جلسه بروز پنجشنبه ۱۸ آذر موکول شد و جلسه در
 هیجدهم آذر منعقد نشود امروز انعقاد موافق این توضیح

* عین مذاکرات مشروح پنجاه و هفتمین جلسه از دوره هشتم تقنینیه (مطابق قانون ۲۲ آذر ماه ۱۳۰۰)
 دایرة تکلیف نویسی و تحریر صورت مجلس

* اسامی غائبین جلسه قبل که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غائبین با اجازه آقایان: تیمورتاش - حاج میرزا حسین خان فاطمی - میرزا سید مهدیخان فاطمی - دکتر احتشام - آفتابانی
 طباطبائی و کلبی - مصدق جهانشاهی - معتمد سنک - عدل - احتشام زاده - بیرنیا - دنیا - وثوق - آقا سید کاظم زیدی
 غائبین بی اجازه آقایان: دکتر طاهری - بیات - دکتر سنک - بروجدی - آقا رضا مهدوی - قراگوزلو - حاج غلامحسین ملک
 دیرآمده با اجازه - آقای عراقی
 دیرآمدگان بی اجازه آقایان: حاج میرزا حبیب الله امین - شریعت زاده - نواب

ضرور است: اگرچه جراید و نشریات وضعیت حریق و اتفاقات واقعه را به تفصیل شایع کردند ولی بطوری که خود آقایان آگاهی دارند در همان روزی که ما مصمم بودیم که کارهای معجل و فوری دولت را انجام بدهیم این حادثه غیر مترقبه رخ داد (صحیح است) و موجب رضا مندی است که با سعی و مجاهدت فئون، بلدیہ، نظمیہ و اعضای مجلس (صحیح است) ما موفق شدیم که حریق را خاتمه بدهیم (صحیح است) و نیز موجب رضامندی است که با این کسبختگی که در مجموع کارهای ما و ارتباطهای ما پیدا شد با زحمت زیاد و مراقبت کارکنان مجلس شورای ملی (صحیح است) ما موفق شدیم بفاصله پنجروز در مرتبه برای کارهای مملکتی و انجام خدماتی که بما محول است حاضر شویم (صحیح است) صورت مجلس تصویب شد

[۲ - تصویب يك فقره مرخصی]

رئیس - يك فقره خبر از کمیسیون عرایض و مرخصی رسیده است قرائت میشود:

نماینده محترم آقای افسر بواسطه کسالت تقاضای ۴۰ روز مرخصی از تاریخ بیستم مهر ماه ۱۳۱۰ نموده و کلیه مقرری این مدت را هم اختصاص بمستخدمین مجلس شورا که در اطفاء حریق مجلس فداکاری نموده اند داده اند کمیسیون با تقدیر از این نیت خیر آقای افسر با تقاضای ایشان موافق و اینک خبر آنرا تقدیم میدارد.

رئیس - آقایانیکه باراپرت مرخصی آقای افسر موافقت قیام نمایند.

(عموم نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. وزیر مالیه فرمایشی داشتید؟

[۳ - تقدیم سه فقره لایحه از طرف آقای وزیر مالیه]

وزیر مالیه (آقای تقی زاده) - دو سه لایحه دارم که تقدیم میکنم بمجلس شورای ملی که دو تایی از اینها فوریت دارد یکی راجع باصلاحی است یعنی رفع تبعیض است و يك نواخت کردن حقوق مستخدمین خارجی است که در بودجه منظور شده است ولی در عمل بعضی اشکالات

بودجه هذہ السنہ ہم اعتبار آن در بودجه وزارتخانها به پهلوی منظور گردیده است. محض رفع اختلافات مذکورہ مادہ واحدہ ذیل با قید فوریت پیشنهاد میشود.

مادہ واحدہ - وزارت مالیه مجاز است کہ تمام یا قسمتی از حقوق مستخدمین خارجی را کہ باسعار خارجی باید پرداختہ شود یا پرداخت میشود قطع نظر از نوع اسعار خارجی کہ در قانون استخدام آنها یا در کنترات آنها معین شدہ و قطع نظر از نوع اسعار خارجی کہ عملاً بابت قسمتی از حقوق مستخدمین مذکور پرداخت میشود باسعاری پرداخت نماید کہ پایہ آن مبنی بر طلا باشد.

رئیس - فوریت مطرح است. آقای وثوق

سید مرتضی وثوق - موافقم

رئیس - آقای دشتی

دشتی - بنده در خود مادہ عرض دارم

رئیس - موافقین با فوریت قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. فوریت ثانی مطرح است.

اعتبار - لایحه مالی است يك فوریت بیشتر ندارد.

عراقی - خرج است يك شوری است.

رئیس - چطور؟ قانونی وضع میشود کہ مبانی تادیبه حقوق مستخدمین خارجی بر اساس ریال یا پهلوی باشد. این خودش قانون است هر قانونی درش جنبه مالی هست. بهر حال دو فوریت دارد (صحیح است) فوریت ثانی مطرح است. آقای کازرونی.

کازرونی - بنده اجازه می خواهم کہ از آقای وزیر محترم مالیه استدعا کنم کہ این چه فوریتی دارد کہ ما باید با دو فوریت رأی بدهیم؟ خوبست توضیح بدهند کہ این چه فوریتی دارد آیا از مواردی است کہ اگر بناخیر افتد و دو جلسہ يك جلسہ بماند يك خطری خسارتی وارد میسازد؟ و آیا بهتر نیست کہ برود بکمیسیون تا یکمطالعه بکنند به بینند تفاوت حقوقی کہ بر طبق قرار داد با آنها شدہ است آیا چقدر است زیاد است یا کم است؟ و آیا خوب

نیست کہ در اینها يك مطالعاتی بشود؟ بعقیده بنده بہتر این است برود بکمیسیون و يك مطالعات بیشتری درش بشود استدعا میکنم آقای وزیر يك توضیحاتی در این خصوص بدهند کہ ماملتنت بشویم.

وزیر مالیه - مذاکرانی کہ راجع بقوریت آقا فرمودند فوریتش از این راه است کہ موقع پرداخت حقوق مستخدمین خارجی گذشتہ است و در فشارند و چندین روز است اینکار در جریان است آتروز ہم بنده نہایت عجلہ داشتم منتہی واقعه غیر مترقبہ حریق اتفاق افتاد آقایانہم تشریف داشتند و میدانند و بالاخرہ آتروز نشد و قرار بر این شد کہ در اول جلسہ امروز مطرح شود و گمان نمیکنم محتاج مذاکرات زیادیم باشد برای اینکه در خارج ہم در جلسہ خصوصی شرح ماوقع را بطور تفصیل عرض کردم و توضیح دادم باز ہم اصل مطلب را عرض میکنم کہ این يك خرج مهمی نیست چیز مهمی نیست کہ برود بکمیسیون و مطالعاتی بشود مطلب روشن و واضحی است خرج جدیدی ہم در کار نیست اضافه و تحمیلی ہم نیست آنجا ہم (در جلسہ خصوصی آقایان نمایندگان) عرض کرده بودم در اصل موضوع. این کار راجع بتمام مستخدمین خارجی نیست بلکہ این برای رفع تبعیض است کہ در بین آنها واقع شدہ است و میخواہم ہمہ یکسان و مساوی باشد و تبعیضی در کار نباشد و فوریتش ہم برای همین است.

رئیس - موافقین با فوریت دوم قیام فرمایند

(اغلب قیام کردند)

رئیس - تصویب شد. مادہ واحدہ مطرح است.

آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - خاطر آقایان بخوبی مستحضر است کہ در امسال از اول سال ۱۳۱۰ تا بحال کہ کنترات مستخدمین خارجی بمجلس آمدہ ہمہ بر خلاف ترتیب سابق بود یعنی ترتیب سابق این بود کہ ہر مستخدمی را کہ کنترات میکردیم بقران بود در تمام قوانین ادوار گذشتہ اینطور بودہ است. الا در سال ۱۳۱۰ کہ يك مقدار از حقوق مستخدمین خارجی را بقران نوشته ایم يك مقدار

را بشش تومان تسعیر کرده ایم و يك مقدار از حقوق آنها را هم مجلس بپهلوی تسعیر کرده است حالا شش تومان ندهیم و بیائیم طلا بدهیم؟ بنده از این جهت با این لایحه مخالفم و این را تذکراً عرض میکنم که این لایحه آن رأی مجلس را باطل میکند راجع برد کردن آن اضافه مسیو هس .

امیر تیمور - خبر این لایحه مشمول هس نمیشود آقا **کازرونی** - ولی هس مشمول این لایحه میشود (خنده نمایندگان)

وزیر مالیه - کاش که فرمایشات آقای مؤید احمدی مبنی بر اشتباه نبود و در اصل موضوع فرمایشی داشتند که آنرا بنده جواب عرض می کردم ولی حالا هم همان را عرض میکنم بکفست از حقوق مستخدمین خارجی در بودجه برای هر شش تومان يك پهلوی منظور شده است ما هم يك دينار بیشتر نمیدهیم برای هر شش تومان حقوقشان يك پهلوی میدهم آنها نه تمام حقوقشان را بلکه نصف حقوقشان را بتومان میدهم نصف دیگرش را به پهلوی تسعیر می کردیم در مقابل هر شش تومان يك پهلوی میدهم و در این باب هم تغییری تقاضا نکرده ایم و تغییری هم درش واقع نشده است و از مجلس هم در این خصوص تقاضائی نشده است و این لایحه را که آورده ایم برای همین است که مطابق بودجه بدهیم ابتدا هم ربطی به مسیو هس ندارد و هیچ ارتباطی هم باو ندارد و مربوط باو نیست و هیچ متضمن اون نیست از این بابت خاطر جمع باشید (صحیح است) اما اینکه می فرمائید شش تومان را چرا حالا نمیدهید؟ این جا هم اشتباه کرده اند و اظهارات شان کاملاً مبنی بر يك چیزی بوده چون که يك مرتبه لایحه را خواندند اشتباه کرده اند و درست توجه نکرده اند . مجلس شورای ملی تصویب فرمودند که مثلاً يك کسی ده پهلوی داده شود . بعد هم ده تا پهلوی را اینطور می گفتند و می نوشتند که با ده تا لیره مطابقت می کند که ده لیره برایش منظور می شد حالا در این جا آیا ضرری عاید میشود؟ اگر عوض ده پهلوی

را هم بریال و پهلوی طلا . در همان وقت بنده مخالفت کردم و علت مخالفت هم این بود که پول ما قران است و مستخدمینی که اجیر میکنیم و کنترات میکنیم باید با پول خودمان باشد مثل سابق و هنوز دولت موفق نشده است که آن لایحه واحد طلا را اجرا کند پس چون آن اجرا نشده است بهتر این است که همه بقران باشد لکن توضیحاتی آقایان وزراء فرمودند که اینها محتاجند و يك مقداری از این حقوق شان را برای خانواده های شان میفرستند بممالکشان و این لازم است که باسعار خارجی باشد این بود که گذشت لکن در بودجه ۱۳۱۰ که از مجلس گذشت ما يك مقدار پهلوی نوشتیم و لایحه بودجه تصویب شد که برای سال ۱۳۱۰ بقران باشد يك مقدار هم به پهلوی لکن در همان لایحه پهلوی را شش تومان تسعیر کردیم و میزانت را شش تومان گرفتیم بعد در چند جلسه قبل يك لایحه آقای وزیر مالیه آوردند که يك مقدار تفاوت راجع بمحصلین و اشخاصی که در خارجه تحصیل میکنند و دولت مجبور است که حقوق آنها را باسعار خارجی بپردازد و حرف صحیحی بود چون که ترقی کرده بود و تفاوتش را تسعیر کردند لکن در آن لایحه بنده در خاطر دارم که يك مقداری يك مبلغی هم باسم مسیو هس بود هزار و پانصد و خورده تفاوت حقوق او بود . . .

آقایان امیر تیمور و کازرونی - آنکه رد شد . رد شد **مؤید احمدی** - صحیح است آن رد شد از مجلس رد شد و اینرا الان آوردند این عین همان است بعقیده بنده . . . **کازرونی** - یعنی برای همان هس آورده اند **امیر تیمور** - خیر آقا آن رد شده است .

مؤید احمدی - بنده عرض میکنم ما يك مستخدمینی را کنترات کردیم قانون کنترات آنها هم از مجلس گذشته به قران و پهلوی قیمت پهلوی هم در قانون بودجه تسعیر شده است شش تومان حالا این مستخدمین اگر حاضر هستند با همان پول و همان حقوقی که مجلس تصویب کرده بسیار خوب بهمانند نمی مانند تشریف ببرند . چه جهت باعث شده است که با اینکه در بودجه پهلوی

بنویسیم ده لیره عیبی نداشته و ده پهلوی را قلب کردیم بنده لیره در بودجه مان هم ده تا پهلوی برایش منظور شده است حالا ما قصد نداریم از این جا منفعت کنیم همینطور یا قصد نداریم ضرر بکنیم؟ اگر قصد این است که ضرری وارد میشود برد دولت که نباید رأی داد ولی اگر يك ترقیبی بکنیم که يك قدری منفعت هم بکنیم یعنی خوشحال بشویم که این چیزی که بهش وعده داده بودیم يك قدری کم شد ده تومان بود دو تومان شد این که خوب نخواهد بود حالا اگر شما يك مزدوری بگیری و قرار بگذارید چهار قران روزی باو بدهید این یعنی چه؟ یعنی قیمت يك من نان و فلان قدر گوشت و چیز دیگر که همه را جمع آوری کنیم میشود چهار قران حالا آمدیم و چهار قران ارزشش شد يك شاهی حالا خوب نباید گفت اسمش که چهار قران است من همان چهار قران رامیدهم ولی این نمیشود چونکه با این پول يك من نان هم نمیشود خرید . راجع باین پولها در ممالک دنیا يك تریبانی پیش آمده است و حالا متأسفانه در ممالکت خودمان هم پیش آمده است برای اینکه قران هم بهم خورد قران هم متزلزل شد لیره انگلیسی هم متزلزل شد رویل روس هم چند سال پیش بهم خورد مارك آلمانی کرون اطریش هم متزلزل شد اگر همه پولها همه بر مبنای محکم و منظمی بود و هیچ تبدیل و متزلزل نمی یافت یعنی پایه صحیحی پیدا کرده بود عیبی نداشت اما بعضی ممالک پولهایشان بر واحد طلا بود و در اغلب نقاط دنیا طلا واحد بود مال ما تفره بود این پول طلا تاثیر خود را در ایران میکرد و با متزلزل و ترقی تفره پول ما هم ترقی و متزلزل میکرد و لیره گاهی با ۴۵ قران زمانی با ۴۶ قران مطابقت میکرد گاهی ۵۰ قران میشد باین ترتیبات بود . حالا اگر يك لیره طلای انگلیسی همانطور باقی میماند و متزلزل و ترقی فاحش نمیکرد که این جور ترتیبات پیش نیاید ولی اینطور نیست باین جهت بود که در اول سال آن نصفی را که قرار گذاشتید که باید باسعار خارجی مستخدمین خارجی داده شود آن نصف را قرار گذاشتید به سفرای خارجه و مستخدمین خارجه و محصلین اعزامی هر شش تومانش را يك

و هیچ دلیلی هم ندارد و اعتبارش هم در بودجه منظور است
رئیس - آقای دشتی

دشتی - بطوریکه آقای وزیر مالیه توضیح دادند یعنی مطابق بیاناتی که فرمودند اصلاً این لایحه موضوع ندارد اگر شما در بودجه حقوق اینها را به پهلوی معین کرده‌اید و حالا هم باسم پهلوی نمیخواهید بدهید و پهلوی را میخواهید تسعیر کنید این قانون را برای چه آورده‌اید؟ عرض کنم (رزندتر) آوردن این قانون بمجلس چه چیز است؟ شما که اعتبار زیادی نمیخواهید پهلوی را هم نمیخواهید مبدل کنید بقران تومان را هم نمیخواهید مبدل کنید به لیره هیچ این نظریات را ندارید فقط چیزیکه هست میگوئید پول خودمان را به لیره تسعیر می‌کردیم حالا میخواهیم به پهلوی تسعیر کنیم خوب اینکه محتاج بتصویب این لایحه در مجلس نیست پس بنا بر این اصل قطعی این نیست اصل قطعی این است که در وقتیکه ما مستخدمین را کنترلات می‌کردیم چون لیره قیمت ثابت داشته است همه را به لیره نوشته‌اند حالا لیره تنزل کرده است مستخدمین بقیه ما را گرفته‌اند که ما لیره نمیخواهیم پهلوی میخواهیم و اینهم تفاوت زیادی برای ما حاصل میشود از این جهت این لایحه را آورده‌اند که ما اجازه بدهیم و تصویب کنیم والا اگر شما می‌گوئید هیچ تفاوتی در تسعیر پیدا نمی‌کند که دیگر محتاج نبود این لایحه را بیاورید عرض کنم يك وقتی می‌گوئیم هوایی که از تنفس فرنگی می‌آید نجس است بگوقت هم فرنگی که می‌آید بمملکت ما هر تقاضای ناشروع و بی‌موردی هم که داشته باشد ما باید انجام بدهیم خوب يك فرنگی خودش را حاضر کرده است کنترلات کرده است خودش را به لیره حالا لیره تنزل کرده است به جهنم اگر پولش را سهام می‌خرید و بورس تنزل می‌کرد و ضرر می‌کرد ما باید بدهیم؟ خود فرنگی آمده است گفته است که من لیره میخواهم و بمن لیره بدهید خیلی خوب لیره تنزل کرده است بکند چشمش کور شود باید قبول کند (من له الغنم فغلبه الغرم) اگر لیره بیست

هم از این مستخدمین هستند که در کنترلات شاف نوشته نشده است نه پهلوی و نه لیره و اصلاً بتومان است اکثریت عظیمه شان همینطور است که آقای مؤید احمدی هم فرمودند به تومان نوشته شده ولی اگر در نظر تان باشد دولت از مجلس شورای ملی تقاضا و تمنی کرد و تصویب هم شد در کمیسیون بودجه رفت و در آنجا هم قبول و منظور شد که حقوق مستخدمین خارجی را نصفش را به پهلوی بهشان بدهیم نصف را بتومان برای اینکه هر شش تومان هم يك پهلوی حساب شد تسعیر شود که اسعار خارجی بهشان بدهیم که برای فریبشان خانواده‌شان بفرستند و اینها تمام در کمیسیون بودجه تصویب شده بنا بر این بنده اعتبار جدیدی هم خواهم چیز بسادی تقاضا نکرده‌ام مطلب این است که بعضیها را بطیب نفس خود دولت مطابق بودجه پهلوی بدهد بهشان بعضیها هم حقوقشان پهلوی است یعنی در قانون پهلوی نوشته شده در کنترلاتش هم پهلوی است. بعضیهاشان هم در قانونش پهلوی نوشته شده در کنترلاتشان لیره نوشته شده است ولی کنترلات برای ما حجت نیست قانونی که از مجلس شورای ملی گذشته است برای ما حجت است و رویه مرفته هم اگر ما وقتی اینها را يك نواخت کنیم شاید سه چهار پنج نفری در این میان باشد که کنترلاتشان درست ما به پهلوی تطبیق نکنند ولی مبنی و اساس مطلب این است که ما نمیخواهیم از اینها منفعت کنیم دولت نمیخواهد از بودجه‌اش هم چیزی بدهد ضرری هم بردوات وارد نمیشود چونکه در بودجه‌اش منظور شده است و ضرری وارد نمیشود برش ما میخواهیم تبعیض را از میان بر داریم و همه را يك نواخت کنیم خیال منتهی هم نداریم ولی ضرری هم بما نمیرسد. اصل این است که يك اشخاصی يك خدمتی بدوات میکنند یکی از آنها در موقعی که کنترلاتش می‌گذشته در آنوقت که لیره متزلزل بوده بلیره نوشته شده است و یکی به پهلوی نوشته شده و همه هم يك نوع خدمت میکنند اما آنچه که دستشان می‌آید یکی نصف آن دیگری است و این تبعیض میشود و البته اسباب دل‌سردی آنها میشود و هیچ گناهی هم ندارند

و پنج تومان شده بود شما چکار می‌کردید؟ شما می‌آمدید آنرا تبدیل کنید نمیتوانستید که او میگفت مطابق همین قیمت باید بمن بدهید حالا لیره تنزل کرده است به جهنم بما چه مربوط است فقط بملاحظه اینکه بعضی از مستخدمین فرنگی مان به لیره بعضی به دلار و بعضی تومان و فلان هستند و میخواهیم متحد باشند این لایحه را آورده ایم شما را بخدا این دلیل میشود؟! و هیچ دلیلی ندارد که مجلس این را تصویب کند؟! شما با مستخدمین قرار گذاشته‌اید ماهی فلاقتدر پهلوی باو بدهید یا دوست‌دلار بهش بدهید یا کنترلات شده که دوست لیره بهش بدهید شما که دیگر مسئول ترقی و تنزل لیره نیستید بنده از شما می‌پرسم اگر لیره بیست و پنج تومان شده بود پانزده تومان شده بود شما میتوانستید ز برش بزنید؟ و بگوئید ما مقصودمان پهلوی بوده است بنا بر این حالا باید به بینیم آنوقت چقدر فرانک مطابق لیره است آن را بدهیم خیر ما قرارمان این نیست که کلاه دیگری را برداریم یا اینکه آقای وزیر مالیه فرمودند بخواهیم استفاده کنیم خیر آقا ما میخواهیم (لواآبال) باشیم میخواهیم مطابق کنترلاتی که با يك مستخدم خارجی بسته ایم بهمان شکل مطابق مر قانون رفتار کنیم بما چه مربوط است که لیره تنزل کرده است بر حسب اتفاق یا ترقی کرده ما اینطور کنترلات کرده ایم لیره ترقی یا تنزل کرده است بکند ترقی بکند البته منفعتش است تنزل بکند البته ضررش است.

وزیر مالیه - عرض کنم متأسفانه اظهارات بنده

شاید این طوریکه لازم بود مفهوم نشد که آقای دشتی میفرمایند این يك ضرری بردولت وارد میشود عرض کنم اینکه فرمودند ما خواستیم که به پهلوی بنا او کنترلات به بندیم وار گفته است که به لیره باشد خیر این طور نبوده است هیچکس هم نگفته است. عرض کردم چون لیره و پهلوی مترادف بود این است که بعضی‌ها را به پهلوی نوشته و بعضی‌ها را به لیره و طرف هم حرفی نزد ولی بعضی هاشان که اظهار کردند البته بانها بد می‌گذرد و شاید منتهی شود باینکه بگذارند بروند،

بمستخدمین بدهند و فلان مبلغ هم برای مؤسسات اقتصادی به پهلوی منظور شده است بنده حقیقتش این است که خودم این را محتاج بحث نمیدانستم که اینقدر درش بحث شود برای اینکه اگر می‌آمدیم می‌گفتیم که یک چیزی رویش بگذاریم چنانکه در مورد محصلین بنده آمدیم و کفتم و سفراء هم ضمیمه بودند عرض کردم یک اعتبار جدیدی میخواهم ولی حالا یک اعتبار جدیدی نمیخواهم. عرض کردم منظور بنده این است که لازم نیست که دولت از یک مستخدمی بواسطه اتفاقی که میافتد از او منفعت ببرد آنچه را که در بودجه برایش منظور داشته است باید بدهد کاش اگر این هم کنتراست نشده بود مثل مستخدمین داخلی اصلاً در بودجه می‌گذاشتیم و میدادیم معلوم است کسی که می‌آید از خارجه باید یک قراردادی داشته باشد ولی یک کنتراستی که نوشته شده و معنایش از میان رفته است از آن لفظ استفاده در بودجه خودتان بکنید این باعث استخفاف و عدم انتظام امور میشود هر وقت کنتراست کسی سر آمد نمیخواهید تصویب نفرمائید نگاه ندارید ولی وقتی کنتراست کردید باید حقوقش را بهش بدهید اکثریت هم قانونش به پهلوی است اکثریت عظیمه است مگر استثناء خیلی نادری و الا همه اش پهلوی است ما چرا خود داری کنیم از اینکه آن پهلوی را به معنی حقیقتش بدهیم این نظر بنده است حالا دیگر اختیارید.

رئیس - آقای رهنما

رهنما - توضیحاتی که آقای وزیر مالیه دادند در قسمت اینکه اضافه بر بودجه نمیشود با این لایحه حاضر صحیح است یعنی این لایحه را که آقای وزیر مالیه آوردند اضافه بر بودجه که پیش بینی شده نمیشود ولی اصل موضوع یک اصلی است که بعقیده بنده بسمولت نباید از دست برداشت. کنتراست با رضایت طرفین است چه کنتراست شخصی باشد چه راجع به مالیه باشد امروز شما میخواهید شخصی را استخدام کنید با او قرار

حساب کنند و بدهند! امروز هم همین قضیه است آقایان و این عمل کار را بسیار مشکل میکند الان شاید در بودجه ما نکسی در اثر این قضیه حاصل نشود شاید فردا طوری دیگر بشود و همین لایحه را آقای وزیر مالیه باز مجبور بشوند تغییر بدهند و طور دیگر بیاورند و یک ضرری متوجه بشود مثل اینکه آنوقتی که لیره طلا نه تومان بوده تومان بود آنوقت خود آقای وزیر مالیه آمدند و تفاوت آنرا تقاضا کردند و حالا اگر تردید میدهند دیگر آنوقت تردیدی ندارد اگر بول ما در مقابل شانزده «نفس طلا» ارزش داشت و بعد دوازده یا سیزده باشد این البته فرق میکند آنوقت در اینجا ما باید تفاوتش را بدهیم در اساساً این چه کاریست که هر روز ما می‌کنیم ما چرا باید هر ساعت بیائیم و تقاضای توفیر بکنیم ما خودمان پول داریم و هر ساعت نباید بتقاضاهای آنها ترتیب اثر بدهیم باید بگوئیم آقا این حرف‌ها زیادی است کنتراستی که با تو منعقد شده است به لیره است به لیره هم باید پرداخته شود میخواهی عین آنرا بگیر نمیخواهی تسعیرش کنی بپول خودمان برایشه ما باید اینکار را بکنیم برای اینکه کنتراست‌ها را قرص و محکم نگاه داریم برای اینکه اگر محکم نباشد فردا برای خود ادارات دولتی اسباب زحمت خواهد شد و خوب است اصل کنتراست را محترم بشمارند عرض دیگر اینکه خود پیشنهاد را بنده نمیدانم مقصود چیست پیشنهاد طوری نوشته شده است که بعضی جاهایش مفهوم نمیشود مثلاً نوشته شده است که وزارت مالیه مجاز است که تمام یا قسمتی از حقوق مستخدمین خارجی را که باسعار خارجی باید پرداخته شود یا پرداخت میشود اینها فرقی دارد؟ اگر فرق دارد آقای وزیر مالیه توضیح بدهند ما فکر کردیم که ممکن است این برای یک یا دو نفر از مستخدمین خارجی که دولت این را آورده است تماماً را باسعار خارجی بدهد این شامل قسمت اول می‌شود ولی این عبارت (باید پرداخته شود یا پرداخت می‌شود) این را ما نمی‌فهمیم باید توضیح بدهند که فرق دارد یا ندارد. این که بنویسد قطع نظر از نوع

را بدهید این تا یکسال تا دو سال دیگر باید بدهد ولی این کمتر از آن کمتر است نیست اینجا تعهداتی ما نسبت بهمدیکر نداریم او هر روز میتواند فسخ کند فقط خرج سفر گیرش نمی آید ما هم هر روز میتوانیم فسخ کنیم فقط سه ماه حقوق باید بهش بدهیم این يك اصلی است عرض کردم مثل مستخدمین داخلی ایران که شما استخدام کرده اید و حقوقی برایشان معین کرده اید میماند ولی چون از مملکت دیگر است يك کمترانی برای خرج سفرش برای مراجعتش بسته شده است حالا می فرمایند که این يك کمترانی است که نباید بآن دست بخورد و خللی بآن وارد بیاید عرض کردم اکثر کمتراتی ها به پهلوی است اگر یکی با لیره کمتراتی شده است آنوقت مجبور بوده اند حتی یک نفر از اینها و سه نفر دیگرشان از این مملکت رفت و از سفیر ایران کاغذ داشت خوب ما این کاغذ را چه میگردیم ولی منظور ما این است که بدیهی است آنوقت بخاطر کسی نمی آمد که لیره اینطور ها بشود و هیچکس خیال نمی کرد لیره تنزل بکنند اول عرض کردم حالا هم عرض میکنم اگر از این کارها يك فایده میخواهیم بدهیم که روی هم رفته سه چهار پنج تا بیشتر نمیشود ولی این برای اجازه قانونیش است از مجلس اولاً نمیخواهیم تبعیض بشود و اینها سه نفر هستند ممکن است لیره همی پائین بیاید و بالاخره برسد بجائی هیچ شود فرمودند اگر لیره بالا برود چه میشود بنده عرض میکنم که برای این تکرانی نیست هر وقت لیره بالا رفت یا نقره بالا رفت البته تبعیض نباید باشد و بنده فسخ میکنم کمتراتیان را پس ما حالا باید منتظر باشیم که همه اینها بیایند بگویند که فسخ میکنید یا به مجلس قانون میبرید بنده خودم لایحه (برای آنهایی که حتی حرف نزده اند) آورده ام اینکه عرض کرده ام دولت مستخدمین را با لازم دارد یا ندارد اگر لازم دارد که نباید از او منفعت ببرد حالا از کجا معلوم است که لیره پائین تر از این نباید عرض کردم که اگر لیره آمد

و شد يك دلار یا دو دلار بيك مستخدم خارجی که امروز نصف این حقوق را میدادند قبول نمیکند آنوقت معین است که بطریق اولی نمیماند بنده تصور میکنم که ما هیچ قانون بی منطقی نیاورده باشیم اعتبار جدیدی هم نمیخواهیم قانون بودجه تصریح دارد تأمین کرده است فقط عمده نظر بنده از این قانون این است که تبعیض نشود نسبت بمستخدمین خارجی مستخدمین خارجی میگویند که ما در آن موقع ملتفت نشدیم و بنظر نمی آوردیم که پهلوی بنویسیم لیره نوشتیم حالا همه مستخدمین خارجی پهلوی میگیرند فقط سه چهار نفرند که لیره میگیرند.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشام زاده -

گر چه بقدر کافی در این موضوع از طرف آقایان محترم اظهار نظر شده است ولی نظر باینکه فرمایشات آقای وزیر مالیه در يك قسمتهائی مقنع نیست برای اینکه بین دو طرف دعوی و دو طرف معامله اعم از اینکه افراد باشد یا دولت یا افراد با افراد آنچه که معتبر است و همیشه طرفین مجبور هستند بآن عمل کنند مقررات قرارداد و کمتراتی است این قرار داد و کمتراتی در هر موقع و هر وقتی ولو هر نوع تغییری بمنفعت طرفین یا ضرر طرفین در قرارداد بشود بعقیده بنده و مطابق اصل حقوقی آن مقررات محترم و لازم الرعایه است که هیچ نمیتوانند آن مقررات و آن نظامات را بهم بزنند و لغو کنند. آقای وزیر مالیه می فرمایند در آن موقع آنها نظرشان این بود که پهلوی و لیره در يك ردیف بوده بنده تصور میکنم مطابق اصل کلی که الفاظ حجیت دارد وقتی نوشته اند که باید حقوقشان به فلان داده شود مناط همان فقط لیره است که در آنجا نوشته شده است و هر چه بشود طرفین ملزم به قبول آن هستند اینکه فرمودند تغییر میکنند خوب طرف مخالفش را هم ملاحظه بکنند اگر لیره ترقی میکرد و میرسید بجائی که بیست و پنج تومان میشد آیا دولت میتواند بگوید در آن موقع که این کمتراتی را ما منعقد کردیم لیره شش تومان بوده و حالا

که بیست و پنج تومان شده است من نکول میکنم از این تمهیدی که کرده ام و البته هیچ مقتضی نبود که دولت این را نکول بکند شایسته هم نبود بنا بر این بنده عرض میکنم سزاوار نیست آن مستخدم خارجی این نظر را اظهار بکنند. آقای وزیر مالیه میفرمایند که ما محتاج هستیم باینها بنده عرض میکنم داشتن احتیاج دلیل نمیشود که هر نوع و تقاضای بیموردی که میکنند ما انجام بدهیم مستخدمین داخلی مملکت هم مورد احتیاج هستند بطوری که همه آقایان اطلاع دارند ندگانی برای اینها نوعانی پنج تومان شده است با این حال کوچکترین مساعدتی بآنها نشده است با اینکه محتاج بآنها هستند بنده نمیدانم این رأفت و محبتنهائی که به مستخدمین خارجی میشود بخصوص این نوع نظر مساعدت چیست این است که این لایحه اگر محتاج بتصویب مجلس است یعنی اگر يك چیز تازه از مجلس میخواهند بگیرند بنده بر خلاف منطبق میدانم و گمان میکنم که مقتضی نباشد که ما این لایحه را تصویب کنیم و اگر چیز تازه نیست که محتاج بتصویب نیست بعقیده بنده دولت در حدود قانون حق دارد آن کمتراتی را اجرا کند و هر طور که سابق میکرده حالا هم بکند ولی اگر مسئله مسئله تازه و جدیدی است و يك اعتبار جدیدی از مجلس میخواهند بنده مخالف هستم و استدعا میکنم اجازه ندهند آقای وزیر مالیه که این رویه که مستخدمین خارجی اخیراً اتخاذ کرده اند تعقیب بکنند. ملاحظه بفرمائید در يك موقعی که کمتراتی مستخدمین خارجی بسته میشد با نقره بوده وقتی دیدند نقره تنزل کرد آمدند طلا کردند حالا چون لیره تنزل کرده است میگویند ما لیره نمیخواهیم سعر خارجی دیگری میخواهیم بنده خیال میکنم بسفر دا ممکن است وضعیت دیگری پیش بیاید آنها باز تجدید تقاضا میکنند اگر اینطور است که احتیاج ایجاب میکند که مسؤل آنها را بهر نحوی که هست ما اجابت کنیم بعقیده بنده بابتی در کمتراتی آنها اضافه کرد که هر وقت مستخدمین خارجی بهر پولی که بخواهند حقوق خودشان را بگیرند حق داشته باشند حالا میخواهند این قانون را وضع کنند و اجازه بگیرند که به آنها پولشان را لیره را به پهلوی بدهند بعقیده بنده در کمتراتی آنها اضافه کنند که هر وقت حقوقشان را بهر پولی که دلشان خواست بدهیم و الا این بر خلاف منطبق است و بر خلاف اصل که بیائیم و يك کمتراتی را که بین دو نفر مقرر شده است و طرفین امضاء کرده اند تغییرش بدهیم.

وزیر مالیه - بنده میدانم آقای احتشام زاده از روی

چه منطقی فرمودند چیزیکه ما بین ما و مستخدمین لازم الرعایه است کمتراتی است ما اینطور نمیدانیم ما میگوئیم آن چیزی که از مجلس گذشته است لازم الرعایه است کمتراتی که از مجلس گذشته است نه کمتراتی که در خارج با او بسته اند هر کلمه که قانون آن از مجلس نگذشته است يك چیزهائی است که دولت اجازه داشته است مثلاً در حدود آن قانون ۲۳ عقب کمتراتی را منعقد نماید اینجا آن قانونی که از مجلس گذشته است اکثرش بلکه از ده نهم به پهلوی گذشته است اینکه میفرمایند اگر بالا میرفت آیا قبول میکردند و آنوقت برای ما هم مقتضی نبود - بنده عرض میکنم خیر خیلی هم مقتضی بود و بنده هر وقت يك همچو پیش آمدی بکند و هر وقت انشاء الله پول ایران ترقی کرد بسیار مقتضی است و بنده خودم این کار را میکنم برای چه برای اینکه ضرر بدولت وارد میشود ولی در اینجا ضرر بدولت وارد نمیشود نفعی هم دولت نمیرد و راجع بمسئله اخیرشان که میفرمایند کوچکترین مساعدت هم با مستخدمین داخلی نکرده اند این معنایش این است که دولت بمستخدمین خودش ظلم میکند این صحیح نیست آقایان خودشان مسبقاً بودند که چند سال بود برای مستخدمین خودمان اضافاتی منظور نشده بود و در همین امسال اضافه حقوق و ترفیع برای همه وزارتخانه ها منظور شد در صورتیکه سابقاً برای یک نفر اگر اضافه میخواستیم باید پیشنهادش برود به هیئت وزراء و این را ما مخصوصاً موقوف کردیم و اینطور مقرر داشتیم که هر وزارتخانه در حدود اختیارات خودش هر کس را در خور لیاقت

دید اضافه بدهد و البته مستخدمینی که ما آورده ایم با مستخدمین داخلی خود مان مطلب دیگری است مستخدمین خود مان چندین هزار نفر هستند معدلک ما در حدود امکان مستخدمین داخلی خود مان را همیشه رعایت کرده ایم و باز هم می‌کنیم ما هیچوقت نمیخواهیم کار مستخدمین داخلی خود مان را با مستخدمین خارجی مخلوط کنیم ما مستخدمین خارجی را امروز کنتراست کرده ایم لازمش داریم فردا دیگر لازمش نداریم می‌رود ما امروز احتیاج داریم به اینکه این آده یا مهندس است یا معلم است و ما می‌خواهیم از او استفاده کنیم باید او را داشته باشیم و بهش کفایت کنیم اینکه می‌فرمائید اینطور نیست شما باید این را در نظر بگیرید ده سال پیش بیست سال پیش بیست و پنجسال پیش نه در این مملکت بلکه در هیچیک از ممالک دنیا معمول نبوده که آدم بیاید و پایه معامله و پولش را بگذارد روی نان و گوشت و روغن و آرد ولی حالا اینطور شده است مثل ده هزار سال پیش. در منظور ما از این نیست که ما امروز بیاییم طلا بدهیم فردا دلار بدهیم پس فردا فرانک بدهیم منظور حقیقی روی این است که بنده هفته ده من گوشت می‌خواهم یا فلان قدر روغن یا فلان قدر گندم یک چیزی را قرار بدهیم مثل زمان قدیم که پایه را روی جنس می‌گذاشتند جنس های عام الاستعمال مثلاً صد خروار گندم یا صد خروار روغن حالا اگر تومان را از روی گندم بر دارید آنوقت شما از روی صد خروار گندم نه یک سیر گندم بیشتر می‌دهید نه یک سیر کتر ولی منظور ما همین جاست که سابق ده خروار گندم میشد و حالا خوشوقت هستیم که پنج خروار گندم شده است یا فردا پنجاه خروار گندم میشود و ما یک فایده میبریم پس دیگر بنده بیش از این توضیحی نمیتوانم عرض کنم

رئیس - آقایانی که با کفایت مذاکرات موافقت قیام فرمایند.

(چند نفری قیام نمودند)

رئیس - معلوم میشود کافی نیست آقای کازرونی

کازرونی - عرض میکنم چون تمام مطالب گفته شده است و بنده هم نمیخواهم تکرار کنم فقط هر چه خواستم این را بفهم مثل سایر آقایان من هم نفهمیدم (رئیس - آقا تأمل فرمائید) اینطور که آقایان بیرون می‌روند مجلس از اکثریت می‌افتد) میدانیم بچه دلیل می‌فرمایند تفاوتی در بودجه مملکت پیدا نمیشود بنده خواهش می‌کنم آقای وزیر خیلی روشن بطوری که بنده بفهمم توضیح بدهند (خنده نمایندگان) مثلاً یک مستخدم خارجی کنتراستی با ما دارد که بایستی در مقابل باو بوند داده شود و روزی که کنتراست بسته میشود قیمت عادلانه بوند ده تومان بوده و امروز قیمت عادلانه اش شش تومان است ما اگر بخواهیم معادل قیمت امروز بدهیم صد پهلوی که امروز شصت تومان قیمتش است بر بودجه مملکت تحمیل میشود لیکن اگر چنانچه به قیمت روز اول و آن روز را در نظر بگیریم هزار و دویست تومان قیمتش خواهد شد و نهصد تومان اضافه خواهد شد و اگر هیچ اضافه نمیشود یک مستخدم خارجی چرا بر خلاف شرافت خودش ممکن است کنتراستش را ابطال کند و رعایت نکند و برود در صورتیکه تفاوت ندارد البته این یک اضافه برای آن مستخدم است و بهمان اندازه یک یک ضرر و تحمیلی است بر بودجه مملکت بنده باز هم در این مسائل عرضی ندارم و اهمیتی نمیدهم ولی میخواهم عرض کنم که تجار ما صد هزار پوند طلا بابت سفارشان که میدانی بخارجه میدوند صدها هزار پوند ما هم در خارجه است پوندی هم که از ما میخرند بگیرند همین پوندی است که باین مستخدم باید بدهیم اگر اصولی را که امروز ملاک قرار میدهم برای تصویب این لایحه و در تصویب این ماده واحده بخواهند با ما معامله کنند آیا اینها در قسمت خودشان می‌پذیرند که بوند ما را بقیمت واقعی خودش بماندهند؟ اگر می‌پذیرند بسیار خوب ما هم حرفی نداریم.

وزیر مالیه - فرمودند بنده با یک بیاناتی جواب

عرض کنم که مفهوم باشد البته هر مطلبی ممکن است مورد بحث واقع شود و اختلاف نظری در اطراف آن

پیدا شود مانعی ندارد ولی بنده تصور میکردم و تصور میکنم که این مطلب خیلی واضح است بلکه بدیهی است و جای خیلی بحث نبوده است و منطقی است اگر نگرانی در این باشد که به بودجه صدمه وارد میاید بنده بقدر کافی توضیح عرض کردم و تمنا دارم از آقایان که توجه بفرمایند بنده عرض نکردم که اگر کمتر بدهیم کمتر نداده ایم پولی که بقیه اش هست برای ما نیمماند البته اگر يك کسی را شما صد تومان اجبر کنید هشتاد تومان باو بدهید بیست تومان برایتان میماند عرض کردم ما صد تومان اعتبار داریم و حالا مقصودمان این نیست که بگوئیم ده تومان اعتبار جدید اضافی است و از محل اعتبار اضافی پیدا کنیم تا اینکه این ده تومان بایست تومان و این تفاوت را بدهیم مقصود این نیست این اعتبار موجود است در بودجه و بودجه به پهلوی گذشته است و تصویب شده است بنده برای اینکه تبعیض نشود در حق سه چهار نفرشان و ناحقی نشود این قانون را آورده ایم و الا آنهایی که به تومان کنتراست دارند خود قانون بودجه تصویب کرده است دولت هم تصویب کرده است که نصفش را به پهلوی بدهیم در انجا حرفی نیست انهایی که کنتراستان به پهلوی داد ولی انهایی که قانونشان به پهلوی است ولی کنتراستان نیست اگر چه باز هم تصور میکنم یکی از آقایان تذکر دادند که ممکن بود بدون تحصیل اجازه از مجلس هم بتوان داد و اگر سه چهار نفری در این میان است که دلیل است یا قانونش دلیل است یا عمل دلیل است برای این است که تبعیض نشود بطور کلی خواستیم این را روی اساس ثابتی بگذاریم که تغییر نکند عرض کردم مادام که ما محتاج هستیم مطابق اساس ثابتی باید بار حقوق بدهیم وقتی هم که نخواستیم خاتمه بکارش میدهیم که برود بی کارش حالا دیگر این مذاکرات که اگر لیره ترقی بکند چطور میشود و فلان عرض کردم هر وقت ترقی بکنند بنده صدایش میکنم و میگویم همینطور که در تزلزلش تو ممکن بود بگوئی در ترقیش هم من خواهم گفت ولی فعلاً برای

اینکه آنچه در بودجه تصویب شده است و وعده داده شده است بانها برسد این قانون لازم است و اگر آقایان تصویب بفرمایند هیچ تحمیل بر بودجه مملکت واقع نخواهد شد جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است.

رئیس - پیشنهادها قرائت میشود.

پیشنهاد آقای اعتبار - ماده واحده را بشرح ذیل پیشنهاد میکنم.

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است قسمتی از حقوق مستخدمین خارجی را که در کنتراست آنها باسعار خارجی معین و تصویب شده است باسعار پرداخت نماید که پایه آن مبنی بر طلا باشد.

اعتبار - بنده خیال میکنم که منظور دولت این بوده است که مستخدمینی را که قانون کنتراست آنها را مجلس تصویب کرده آنرا تطبیق کنند بیک ترتیبی که بانها ضرری وارد نیاید از حیث تنزل لیره یا فلان ولی ماده واحده طوری نوشته شده است که مفهوم نمیشود نوشته است وزارت مالیه مجاز است که تمام یا قسمتی از حقوق مستخدمین خارجی را که باسعار خارجه باید پرداخت شود باپرداخت میشود این یعنی چه؟ عملاً که مقصود غیر از آن قانونی نبوده است که ما برای مستخدمین یکقرار دادی گذرانده ایم که یا به پهلوی و یا بقران و یا بهرچه تصویب شده است حالا بخواهیم آنها را بیک ترتیبی که بانها صدمه نخورد اجازه بدهیم پرداخت شود عبارت مبهم است این است که بنده این پیشنهادها کردم که روشتر باشد فقط استدعا میکنم در جائی نوشته ام کنتراست آنها قانون کنتراست آنها باید باشد يك کلمه قانون اضافه نفرمائید.

وزیر مالیه - عرض میکنم که اساس مطلب را که قبول فرمودید و این راهم تصدیق فرمائید که آنچه لازمه دقت بوده است در اینجا شده است و ما اینکه میفرمائید عملاً چه معنی دارد اکثریتش عمل است قانون آن باتومان کنتراستان هم باتومان است اینکه نوشته شده است عملاً پرداخته شود غیر از آن چیزی نیست که کنتراستان است

تومان بوده است خوب مسبوق هستند که از ابتدای امسال حتی در سه ماه آخر سال گذشته مانده است دولت قبول کرد و امسال در بودجه منظور شد که نصفش را به پهلوی بدهیم و در اینجا تصریح شده است.

پیشنهاد آقای فهیمی

بنده پیشنهاد میکنم که جمله قطع نظر از نوع اسعار خارجی که عملاً بابت قسمتی از حقوق مستخدمین مذکور پرداخت میشود حذف شود

فهمی - بنده با اصل لایحه و پرداخت حقوق مستخدمین در آن قسمتی که با اسعار خارجی داده شود به طلا موافقم مخالف نیستم اما این جمله را که آقای اعتبار اشاره کردند و توضیحی هم که آقای وزیر مالیه دادند بنده ملتفت نشدم يك كنتراتهائی تصویب شد بعضی به تومان بعضی پهلوی بعضی بغير آن آنچه را که با اسعار خارجی با پهلوی است البته بیول طلا داده میشود اما اینکه میفرمایند عملاً اگر غیر از تصویب مجلس است که عملی نیست اگر چنانچه مجلس اجازه داده است که به پول طلا حق دارند بدهند اما اینکه فرمودند قانونی گذشته است کجا همچو قانونی گذشته است در قانون بودجه برای وزارتخانه ما يك اعتبار خارجی هست اما قید نیست که برای مستخدمین خارجی است برای مخارج دیگری است مثلاً در بودجه وزارت خارجه برای حقوق سفرا قید شده است که به پهلوی یا به لیره داده شود ولی قید نشده است برای مستخدمین خارجی آنهايي که كنترات دارند دارند غیر از آنچه که در مجلس تصویب شده است پسول خارجه داده شده است آنهايي که بتومان بوده تومان است آنهايي که كنتراشان منقضى نشده است باید صبر کنند تا منقضى شود دیگر دولت باختیار خودش نمیتواند يك قسمت از پول آنها را که بقران است پول خارجه بدهد اگر بخواهند این کار را بکنند باید يك لایحه علیحده بیاورند بمجلس که فلان عده مستخدمین که كنترات سابقه آنها بتومان بوده و منقضى نشده است ما میخواهیم مثل سایرین که اخیراً كنتراشان بسته شده است نصف

یعنی قسمت مهمش پهلوی است بلیره است که همه این جزئیات ملاحظه شده که شامل حال آنها بشود بیشترش شاید ۴۶ نفرش ۴۷ نفرش هم دو قسمت است ولی عبارت باید جامع باشد که منقضى واقع نشود این است که تمام این فکرها شده است چه در كنتراش و چه در قانونش و چه در عمل سه نوع است یکی قانونش پهلوی است كنتراش با تومان است یکی كنتراش با تومان است قانونش با پهلوی است یکی قانون و كنتراش هر دو پهلوی است اینها با هم تفاوت دارد پس باید عبارت طوری باشد که شامل همه بشود

اعتبار - اجازه میفرمائید

رئیس - (خطاب به آقای اعتبار) آقابه جنابعالی نیست **اعتبار** - میخواهم مسترد دارم اجازه میفرمائید عرض کنم **رئیس** - بفرمائید

اعتبار - بنده خواستم يك توضیحی عرض کنم کلیه مستخدمینی را که آوردند در کمیسیون بودجه هر مستخدمی که مدت كنتراش تمام شد آنوقت اینجا می آمدند بما میگفتند که این را که تجدید کردید حقوق اینها را نصف به تومان و نصفش را به پهلوی بدهید این چه وقت بود وقتی بود که كنترات آنها منقضى شده بود و ما میخواهیم تجدید کنیم حالا عملاً ما برخلاف قانونی که از مجلس گذشته است که بتومان بوده ما بدائیم بهشان پهلوی بدهیم بنده عقیده ندارم و پیشنهاد خود دراهم استرداد میکنم **وزیر مالیه** - ایشان خودشان در کمیسیون بودجه بودند آنهايي که كنتراشان با تومان بوده نصفش با پهلوی بوده نصفش با تومان ولی عملاً بموجب تصویبی که در بودجه شده است نوشته است که فلان قدر به تومان بدهیم و فلان قدر به پهلوی در کمیسیون بودجه هم تصویب شده است و توضیحات کافی در این باب داده شده ولی چون معلومی که نصف حقوقشان عملاً به پهلوی داده میشود وقتی که كنتراشان میخواست منقضى شود و خواستند تجدید بکنند آوردند بکمیسیون بودجه و آنجا گفتند همه را پهلوی بنویسیم ولی آنهايي که كنتراشان از سابق به

رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای فهیمی را قابل توجه میدانند قیام فرمایند (عده قلیل قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد

پیشنهاد آقای ونوق

مقام عالی ریاست مجلس مقدس - بنده پیشنهاد میکنم لایحه از دستور خارج شود تا در خارج تبادل نظر صحیح بین آقایان نمایندگان حاصل شود

ونوق - بنده عقیده ام این است که لایحه انقدر مشکل نیست که در اطرافش این قدر صحبت شود ولی شاید بنظر بعضی از آقایان نمایندگان سوء تفاهمی شده است که باید در خارج رفع شبهه شود بنده مکرر دیده ام اوایچی آمده است بمجلس که خیلی از این لایحه مهمتر بوده و فوری تصویب شده است مثلاً در چندی قبل لایحه برای ۶۷ نفر از مستخدمین (لایحه بود راجع به مهندسين و مستحفظین راه آهن) آمد بمجلس بدون اینکه ملات آنها معلوم باشد یا شرایط كنتراشان معلوم باشد رأی دادیم نظر با اعتمادی که بدورات داریم و حالا هم این يك موضوعی است که در قانون بودجه به پهلوی گذشته است منتها در كنترات بعضی ها به لیره بوده و بعضی ها به تومان بوده است و حالا در اینجا با توضیحاتی که از طرف آقای وزیر مالیه داده شد باز رفع سوء تفاهم نشده بنده از آقای وزیر مالیه استدعا میکنم که موافقت بفرمایند لایحه از دستور خارج شود تا در خارج تبادل نظر بشود و رفع سوء تفاهم از آقایان بشود.

وزیر مالیه - بنده تصور نمیکنم در این موضوع این قدر اختلاف نظر حاصل شود و بحث شود و تصور می کنم که خیلی کار بدیهی و سهل و ساده است اگر میدانستم که اینقدر بحث درش میشود تقاضای فوریت نمی کردم و بجای آن لایحه امراض ساربه که نهایت فوریت را دارد تقاضا میکنم مثل اینکه الان هم همین تمنی را دارم که آقایان لطف بفرمایند امروز مذاکره شود و

پول آنها را به لیره یا پهلوی از قرار شششومان بدهیم و این تفاوت تولید يك خرج جدیدی میکند که بایستی مجلس تصویب کرده باشد پس اگر بخواهید این کار را بکنید همان اندازه که از طرف مجلس بیول طلا با پهلوی تصویب شده است میتواند بیول طلا بدهید اما غیر از اینها عملاً یعنی بدون اجازه مجلس از اعتبار پهلوی یا لیره که در بودجه منظور شده یکقسمت یا تمام حقوق مستخدمین را که كنتراشانرا با تومان بسته شده است به خواهید برگردانید بیول طلا این برخلاف قانون است و اینکه میفرمایند سه چهار نفر بیشتر نیستند ممکن است که يك اعتبار اضافی برای آنها تقاضا شود با اینمعنی که نظر باینکه یکقسمت از مستخدمین خارجی یکقسمت از حقوقشانرا به پول طلا میگیرند این چند نفر هم برای مدت یکسال دو سال عملاً بیابند و حقوقشان را مثل سایرین بگیرند چون این عملاً عبارت کس داری است و حق میدهم بدورات که تمام یا قسمتی از مستخدمین را که خواسته باشد تمام حقوقش را به پول طلا بدهد بنده تصور نمیکنم مجلس همچو اختیاری را نه در قانون بودجه و نه در قوانین دیگر داده باشد این است که آقای وزیر مالیه خواهش میکنم اجازه بدهند این جمله حذف شود هر جا که لازم میدانند ما موافقیم و مخالفتی نداریم با اصل موضوع هم بنده مخالفتی ندارم هر طور پیشنهاد بفرمائید تصویب میشود و در آتی هم تکلیف شافی برای هیئت دولت از طرف مستخدمین نخواهد شد.

وزیر مالیه - اینکه فرمودند ما عملاً همچو چیزی نداریم منظورم این است که كنترات را مجلس تصویب نکرده و در بودجه تصریح شده است میفرمائید که هیچ همچو چیزی در بودجه تصویب نشده است و دولت خودش برداشته است نصفش را عملاً به پهلوی داده است این خلاف واقع است و هیچ همچو چیزی وجود ندارد چنانچه این پیشنهاد را هم میخواهید بفرمائید مانعی ندارد و الا عملاً خود دولت بدون اجازه مجلس و بدون اجازه بودجه ما همچو عملی نداریم آقا.

تصویب شود و این لایحه هم ممکن است برگردد و برود در جلسه خصوصی دوباره بحث کنیم و امیدوارم در جلسه آینده بقدری روشن شود و هر اصلاحی که آقایان دارند بفرمایند که فوراً تصویب شود

رئیس - مجلس با خروج از دستور موافق است

بعضی از نمایندگان - صحیح است

وزیر مالیه - بطوریکه عرض کردم استدعا میکنم لایحه امراض ساریه مطرح شود

(لایحه مزبور بشرح آتی قرائت شد)

[۶ - شور و تصویب لایحه سه فقره اعتبار اضافی]

ساحت محترم مجلس شورای ملی

برای کسر اعتبار جلوگیری از امراض ساریه و ساختمان عمارت جهت پست و تلگراف در علی آباد و بعضی مصارف ضروری وزارت داخله در ایالت فارس مبلغ بیست و هفت هزار تومان اعتبار لازم شده است لذا ماده واحده ذیل را با قید فوریت پیشنهاد و تصویب آنرا تمنا مینماید ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مبلغ بیست و هفت هزار تومان برای مصارف ذیل :

- ۱ - مخارج جلوگیری از امراض ساریه ۲۰۰۰۰ تومان
- ۲ - ساختمان عمارت پست و تلگراف در علی آباد با این قید که تا آخر دوره عمل ۱۳۱۰ قابل مصرف میباشد و خرید تیر تلگراف ۵۰۰۰
- ۳ - اضافه اعتبار وزارت داخله فقط برای سال ۱۳۱۰ ۲۰۰۰

جمع ۲۷۰۰۰ تومان
از محل ذخیره قران مملکتی تأدیه نموده و در عایدات بودجه سال ۱۳۱۰ و اعتبار وزارتخانههای مربوطه جمع و خرج نماید

وزیر مالیه - این لایحه بقید دو فوریت تقدیم شده بود برای امراض ساریه و خیلی هم عجله داشت ولی در ضمن این لایحه بمناسبت يك فرجه که حاصل شده است بکفدري مخارج و اعتبارات وزارت داخله از قبیل مخارج

خیلی فوری و ضروری که پیش آمده بود بان اضافه کردیم و يك مبلغ دیگر هم محتاج شده اند که بان اضافه کنند خیلی هم جزئی است و چون کمیسیون نمیرود که در آنجا اضافه کنیم لذا تمنا میکنم که مبلغ دو هزار تومان هم باین لایحه اضافه بفرمائید که بر اعتبارش افزوده شود و اعتبار وزارت داخله چهار هزار تومان بشود همین اضافه را که عرض کردم در جمع هم منظور بفرمایند

رئیس - فوریت مطرح است. آقای رهنما

رهنما - موافقم

رئیس - آقای وثوق

وثوق - بطوریکه آقای وزیر مالیه فرمودند این لایحه برای جلو گیری از امراض ساریه است و در این خصوص اعتباری بمجلس آورده اند همه هم با آن موافقیم بفریتش هم رای میدهم ولی در لایحه که خوانده شد می بینیم چیز دیگری است يك اعتبار دیگری یعنی دو قلم اعتبار برای ساختمان عمارت پست و تلگراف علی آباد یکی هم برای مصارف وزارت داخله پیشنهاد کرده و جزء این لایحه کنجانده اند بنده که دلیل فوریت اینها را نفهمیدم و لایحه با آن فوریتی که ایشان فرمودند این دو قلمش مخالفت دارد از این جهت بنده با فوریت این لایحه مخالفم

وزیر داخله - (آقای منصور) این دو قلمی را که ملاحظه میفرمائید برای این است که اداره پست و تلگراف لازم دانسته است يك بنائی برای پست و تلگراف در علی آباد تاسیس نماید و فوریت هم دارد بجهت اینکه تاسیس ادار پست و تلگراف در علی آباد که حالا نبوده است و لزوم دارد نزدیک استاسیون راه آهن است و محل احتیاج است این چهار هزار تومان هم اعتبار خیلی مختصری است که از لحاظ ضرورت و فوریت جزو این لایحه آورده ایم که یکمقداری وقت آقایانرا جداگانه نگرفته باشیم

رئیس - قبل از اینکه رای بگیریم خاطر آقایان را آگاه کنم که آقای رئیس کل تجارت به من تذکره دادند که غالباً آقایان نمایندگان در آخر وقت بعد از دادن

رای بکمان اینکه کارها بخواهیم رسیده است تشریف میبرند چون ایشان يك کار معجل و فوری دارند تمنی میکنند اگر از نقطه نظر همکاری هم هست آقایان تامل فرمایند (صحیح است) آقایان موافقین ورقه سفید خواهند داد

عراقی - رای بفوریت هنوز گرفته نشده است

رئیس - صحیح است. آقایانی که با فوریت لایحه موافقت دارند قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده واحده مطرح است مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر) رای میگیریم به ماده واحده با افزایش دو هزار تومان اعتبار پیشنهادی آقای وزیر مالیه آقایان موافقین ورقه سفید خواهند داد

(اخذ و استخراج اراء بعمل آمده ۸۲ ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رای نود و يك نفر با کثرت هشتاد و دورای تصویب شد

[۷ - شور و تصویب لایحه اجازه ورود پاره اجناس در مقابل صدور محصولات داخلی]

رئیس - آقای رئیس تجارت

رئیس کل تجارت - بطوریکه قبلاً بعرض آقایان محترم رسیده است عرض بنده راجع است بلایحه که الان میخواهم تقدیم کنم. و توضیحات زیادی هم گمان نمیکنم لازم داشته باشد عرض کنم که موضوع لایحه این است که يك مقدار از اجناس ممنوعه بموجب قانون انحصار تجارت خارجی و يك قسمتی که بموجب قانون کنترل اسعار ممنوعیت داشته است اینها قبل از تصویب قانون کمیسیون تقنیه اسعار و قبل از تصویب قانون

انحصار وارد شده است در گمرک خانه ها مانده است و از حیث مبلغ هم در حدود نهمصد هزار ریال است و بیشتر هم نمیشود استدعا شده است که در برابر تصدیق صدور غله گندم و جو و آرد جو جواز ورود این اجناس داده شود که اگر از بابت فروش این اجناس يك انتفاعی برای تجار حاصل می شود اقلاً يك کمکی هم بطایفه زارع و فلاح شده باشد زیرا اینها غالباً دست بگردن هستند استدعا میکنم آقایان موافقت بفرمایند که این با قید دو فوریت همین امروز بگذرد که مدتی است تأخیر افتاده است. (صحیح است)

(لایحه مزبور بشرح ذیل قرائت شد)

ساحت محترم مجلس شورای ملی

نظر باینکه برای تشویق بعضی از انواع صادرات مقتضی است ورود يك یا چند جنس خارجی موکول بصورت يك یا چند جنس معین از محصولات و مصنوعات داخلی بشود و نظر بانکه اجناس غیر مجاز ضبط شده بموجب قانون ششم تیر ۱۳۱۰ که فعلاً در گمرکخانهها موجود است از حیث مبلغ و مقدار نسبت بواردات مملکت چنان قابل اهمیت نیست و بعلاوه قسمت عمده آنها یا قبل از قانون انحصار تجارت وارد و بواسطه نداشتن اجازه کمیسیون تقنیه اسعار ضبط شده و یا اینکه مدتی قبل از قانون انحصار تجارت خریداری ولی بجهت مختلفه که خارج از اختیار صاحبان اجناس بوده در وصول آنها به مقصد تأخیر حاصل شده و بنا بر این حقیقه وارد کنندگان اقدامی بر خلاف مقررات قانون انحصار تجارت خارجی

- * اسامی رأی دهندگان - آقایان: ایزدی - ارگانی - احتشامزاده - طهرانی - درانی - ملکزاده آملی - امیر حسینخان - مؤید احمدی - فروری - دکتر ضیائی - امیر تیمور - طالش خان - دبستانی کرمانی - دکتر ملکزاده - عاری سبزواری - افشار - دکتر لقمان محمد ناصر خان فشقانی - فهیمی - طاطبائی وکیلی - موفر - حسنعلی میرزا دولتشاهی - حسینقلیخان نواب - دکتر امیر اعلم - امیر ابراهیمی
- ثمة الاسلامی - میرزا محمد حسین نواب - فتوحی - دکتر سمیعی - تربیت - کفائی - صفاری - مزددهی - شریعت زاده - اسمعیل فشقانی - حکمت - محمد ضیائی - میرزا صادقخان اکبر - ساکینیان - بیات ماکو - محمد علی میرزا دولتشاهی - ندیفی - مسعودی خراسانی - آدینه جان یار علی - باستانی - دادور - سید مرتضی وثوق - دهستانی - نجیر فرمند - امیر دولتشاهی - طهرانچی - مقدم - لاریجانی - ملک مدنی - هزار جریبی - رهنما - اسعد - دکتر شیخ ناصری - فتحعلیخان بختیاری - میرزا محمد نان وکیل - مولوی - میرزا یونس متعصم سنگ - حبیبی - بنگدار - رهبری - فرشچی - مفتی - میر سید محمد محیط - نونس آقا رهاب زاده - مسعود تاجی
- سلطان اسدی - فراگراو - رهاب زاده - میر سید احمد بهبانی - کازرونی - حاج محمد رضا بهبانی - عراقی - افشار - خواجوی

نکرده و تقصیری متوجه آنها نمیشود و از طرف دیگر نظریاتیکه فراوانی، محصول هذه السنه و تنزل فاحش قیمت غله و تشویق صدور غله را از لحاظ مساعدت با زارع و فلاح که مجبور است ما بحتاج زندگانی خود را بوسیله صدور گندم و جو فراهم نماید، ایجاب میکند اینک اداره کل تجارت ماده واحده ذیل را پیشنهاد و تصویب آنرا تقاضا مینماید

ماده واحده: الف - دولت مجاز است ورود يك یا چند جنس را مشروط بصدور يك یا چند جنس معین از محصولات و مصنوعات داخلی بشناسد.

ب - با اداره کل تجارت اجازه داده میشود برای اجناس مشمول قسمت (ب) ماده ۵ قانون متمم قانون انحصار تجارت خارجی که تا آخر مهر ماه ۱۳۱۰ وارد شده و فعلاً در گمرک خانه‌ها موجود است در مقابل اخذ تصدیق صدور غله (گندم و جو دارد) تا آخر اسفند ۱۳۱۰ جواز ورود بدهد.

رئیس - فوریت لایحه مطرح است. مخالفی نیست؟

فرشی - بنده با اصل لایحه موافقم ولی با فوریتش مخالفم برای اینکه در تحت يك ماده واحده آمده است و بایستی دو ماده بشود یکی برای آن مالهایی که آمده است و باید برای آنها جواز ورود صادر شود یکی هم برای مالهای غیر مجاز است که باید يك تکلیفی برایش معین شود و ایندو را در يك ماده نمیشود جمع کرد و با فوریتش هم مخالفم و بایستی برود بکمیسیون و در آنجا صحبت شود که مالهایی که ممنوع است و اجازه ورودش داده میشود کدام است این یکقدری کس دارد و من میترسم که این باب مفتوح شود و مالهای زیادی که نباید وارد شود بشود و بعلاوه قانون انحصار را متزلزل کند این است که با فوریتش مخالفم و عقیده دارم که بایستی برود بکمیسیون اقتصاد و یکقدری شور و حلاجی شود و بعد بیاید به مجلس.

مدت سال ده ملیون من بوده است و این تفاوت را با سال قبل که مقایسه فرمائید مبینید در این اقدامی که دولت کرده است نه اینکه ضرر نکرده ایم بلکه از صادرانمان هم چیزی کاسته نشده است و وضعیتمانهم بهتر شده است (صحیح است) و همینطور هم برای صدور گندم و جو دولت خواسته است که يك تسهیلاتی فراهم شود و خواسته است که مطابق آقانون هم دولت يك قانون مخصوصی باشد نه اینکه استنباط کرده باشد از قانون انحصار تجارت خارجی گرچه مطابق آقانون هم دولت میتواند این کار را بکند خلاصه اینکه دولت خیال داشته است تسهیلات کاملی در قسمت صدور غلات فراهم کند (صحیح است)

رئیس - آقایانیکه با فوریت اول این لایحه موافقت قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. فوریت دوم مطرح است.

آقای طهرانی -

طهرانی - عرض کنم همینطور که آقای فرشی فرمودند عقیده بنده هم این بود که این لایحه برود بکمیسیون اقتصاد ملی و درش مطالعه و دقت شود این يك مسئله است حالا اساساً بنده موافق هستم با اینکه اشیا نیکه فعلاً در گمرک موجود است ممکن است رئیس تجارت در مقابل صدور اجناس دیگر هم اجازه بدهد بنده این را موافقم که در اینجا يك تجاری يك اشخاصی يك جنسی وارد کرده اند قبل از قانون یا بعد از قانون هر چه در باره آنها تصویب شود بنده موافقم ولی این قسمت وقتیکه در مقابل بنده جنس وارد کنم اینها را بنده استدعا میکنم خود آقای رئیس تجارت درش نظری بکنند زیرا بنده حالا عرض میکنم از کجا اینرا بما توضیح میدهند از ایران غله را خریده اند و میبرند در خارج و بقیتمی میفروشند و در مقابل این اجناس را اجازه میدهند که وارد کنند برای آنکه جنسی را که تومانی فلانقدر نفع میکند بفروشد ولی از کجا معلوم است که غله شما را ببرد و نسوزاند و یا بدریا نریزد؟ ما چرا این اجازه را بدهیم ما باید دقت

کنیم به بینیم این غله که از مملکت خارج میکند این غله را میفروشد یا مصرف میکند یا اصل ثقلب و حقه بازی است؟ معنی ندارد تومانی پنج تومان جنس بما بفروشد غله ما را هم ببرد بریزد توی دریا؟ این غلط است باید در کمیسیون يك دقتی بشود يك رسیدگی بشود به بینند اگر صلاح است بکنند شاید يك جنس دیگری باشد که آنها مثل غله باشد اجازه بدهند آن جنس را هم خارج کنند غرض اینست که يك دقتی شود يك رسیدگی بشود در حضور آقای رئیس تجارت بعد بیاید بمجلس و تصویب شود

رئیس کل تجارت - عرض میشود در فصول مختلف و در مواقع اجرای این قانون که بنده متصدی بودم همیشه از طرف اشخاصی که این قانون برخلاف مصالح و منافع آنها بوده است يك تبلیغاتی شروع شده است هر ماهی يك روال چیزهایی را شهرت داده اند و پریا کاند هائی کرده اند ولی دولت هم در برابر این هوجبی گریها مقاومت کرده است این صحبتی را که آقای طهرانی فرمودند این صحبت در این دو سه روزه پیدا شده است برای اینکه آلهائی که این اجناس را میخواهند بیاورند تومانی چند تومان بفروشند بطور مسلم مسا میخواهیم بکوئیم بیاورند ضبط کنند و اینکه میفرمایند ممکن است بدریا بریزند بنده کاملاً تکذیب میکنم که هیچ همچو چیزی نیست برای اینکه سه سال است غله ما جزو صادرات مهم شده است اگر خاطر آقایان باشد در دوره هفتم يك قانونی گذشت که تا کس صدور گندم و جو ملغی شود بموجب قانون مخصوصی که از مجلس گذشته است صدور گندم و جو آزاد شد و همین باعث شده است که در همان سنه يك تفاوتی بین آنطرف و طرف دیگرش داده شده است در ۱۳۰۷ مقدار دوازده هزار و دوست و نود و دو خروار غله از این مملکت صادر شده است در حدود هشتاد هزار تومان قیمت و در ۱۳۰۸ هم دوازده هزار و چهار صد و پنجاه و هشت خروار صادر شده به قیمت

۱۰۴ هزار تومان در ۳۰۹ که این قانون گذشته و تا کس و عوارض گمرکی بر داشته شده است بیست هزار خروار بقیعت ۱۵۸ هزار تومان تفاوت این دوازده هزار خروار و بیست هزار خروار در ظرف دو سال محسوس است که در اثر تشویقی بوده است که از صادرات بعمل آمده و تا کس آن ملغی شده است امسال هم در هفت ماهه اول سال ۱۵۴۴۷ خروار بقیعت صد و هشتاد و شش هزار تومان و خرده صادر شده و وعده میدهم که خیلی پیش از این مقدار هم صادر خواهد شد تا حالا هم شاید باز خیلی صادر شده باشد. و البته در برابر این اجناس هم که تقریباً نهمصد هزار ریال قیمت شده و اجازه ورود داده میشود تقریباً معادل آن را که در حدود چهارصد هزار تومان میشود تجار ما مجبورند حساب کنند و غله از مملکت صادر کنند و این البته خیلی خواهد بود. بعلاوه این مطلب را هم آقایان میدانند که تجار ما بواسطه عدم انس و عدم رابطه انطوری که میبایست معرفت کامل به بازار های خارجی ندارند و بالاخره اگر يك نوع مال التجاره معمول بوده است از ایران خارج میشده است و بیازارهای خارجه مبرفته است غله ماصورت مال التجاره خارجه پیدا نکرده است بالاخره ایرانی همه کاری را میکنند ولی باختیار نمیکند ما بواسطه الزامی که در اینجا قائل میشویم که باید از گمرک خارج کنند مجبورند گندم را خوب بوجاری کنند پاک کنند ظرف خوب تهیه کنند خوب بار بندی کنند این گندم ها که رفت بی بازارهای خارجه خرید و رونق پیدا میکند و امید وارم این غله ما مال التجاره مهمی بشود چون ما باین آسانی ها نمی توانیم غله و زراعت غله را ملغی کنیم ولی با این ترتیب ممکن است که ما غله را در خارجه ببریم و بصورت مال التجاره درش بیاوریم. مطابق راپرتی که بنده دیروز از خوزستان داشتم يك كشتی بزرگی که گویا از بین النهرین بارگیری شده بنا از هندوستان و اخیراً از خلیج فارس مبرفته و محمولش جو بوده - پر از جو بوده که برای ساختن آب جو حل میشده است جو را میبرند برای اینکه آبجو تهیه

کنند خوب از جوهای ما نمیشود آبجو خوب تهیه کرد خوب اینرا میبرند در بازار های خارجه دیگر این خیلی مشکل نیست آقای طهرانی اوقاتشان ناخ نشود (خنده نمایندگان) بحر حال استدعا میکنم آقایان مراقبت فرمایند و دولت هم این لایحه را با يك مطالعات کاملی تهیه کرده است و تصور میکنم که همه آقایان در آتیه تصدیق فرمایند که يك كمك مهمی بغلات و صدور آن از مملکت شده است

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - آقایانی که با فوریت دوم هم موافقت قیام فرمایند.

(اغلب بر خاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده واحده مطرح است. آقای رهنما

رهنما - موافقم

رئیس - آقای ملک

ملک مدنی - موافقم

رئیس - آقای رونق

رونق - موافقم

رئیس - آقای دهستانی

دهستانی - موافقم

رئیس - آقای دشتی

دشتی - عرض کنم که يك قسمت این لایحه هیچ مورد بحث نیست. و آن این است که يك اجناس ممنوعه وارد ایران شده است و الان در گمرکخانه مانده است و اینها را میخواهند ضبط کنند در مقابل صدور غله. اما يك قسمت دیگری که هست که این است که در آینده (یعنی قطع نظر از این اجناس ممنوعه که فعلاً هست در گمرکخانه ها) باین اجناس ممنوعه چه خواهند کرد بنده فقط میخواستم در این باب توضیح بدهم که چه نوع اجناس وارد خواهند و اگر از اجناس ممنوعه ولو کس باشد که بنظر بنده لزومی ندارد و نباید وارد بشود.

رئیس کل تجارت - بنده از طرف دولت اطمینان

رئیس - پیشنهادی از آقای فرشى رسیده است و من نمیدانم چه طور میتوانم عملی کنم.

پیشنهاد آقای فرشى

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی دامت شوکتہ این بنده پیشنهاد میکنم ماده واحده دو ماده شود. قسمت الف يك قسمت. ب يك ماده دیگر

دشتی - مجدداً قرائت شود.

رئیس - قرائت میشود:

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی دامت شوکتہ این بنده پیشنهاد میکنم ماده واحده دو ماده شود قسمت الف يك قسمت ب ماده دیگر

رئیس - عرض کنم که قبیل از اینکه آقای فرشى توضیح بدهند لازم است مجلس را متذکر کنم که اگر این پیشنهاد اجابت شود ما باید در کلیات و در ماده بندی و تمام اینها وارد شویم و صحبت کنیم.

فرشى - مسترد داشتم

رئیس - رأی میگیریم بماده واحده با ورقه

افسر - پیشنهادی کرده بودم

رئیس - قبلاً فرستاده بودید بنده متذکر نبودم. دو پیشنهاد از آقای افسر رسیده است قرائت میشود.

پیشنهاد آقای افسر

بنده پیشنهاد میکنم که بعد از جمله در گمرکخانه ها موجود است عبارت ذیل اضافه شود (باستثنای مشروبات الکلی که مصرف طبی ندارد)

پیشنهاد دیگر آقای افسر

این بنده پیشنهاد میکنم که قسمت (ج) بماده واحد، اضافه شود.

ج - صدور انواع فیروزه مشمول احجار کرمیه مذکوره در ماده واحده مصوبه ۶ مهر ۱۳۱۰ بوده و باید بصادر کنندگان مطابق مقررات قانون متمم قانون انحصار تجارت خارجی تصدیق صدور داده شود.

رئیس - آقای افسر

افسر - مخصوصاً قسمت استثنای مشروبات الکلی که

میدهم که هیچوقت دولت این فکر را نمیکند که يك اجناسی را که برای مملکت ضرر دارد یعنی لوکس است در برابر هر مال التجاره و هر صادری اجازه ورود بدهد مثلاً مشروبات یا پارچه های ابریشمی یا مبل یا چیزهای آیرا که فلان آدم میخواهد برای تزئین روی بخاری خانه اش بگذارد اینها هیچ لزومی ندارد و دولت اجازه ورودش را نمیدهد ولی گاهی يك چیزهایی هست که اینها وضعیت خاصی پیدا میکنند مثلاً ما کتیرا داریم که رونق خوبی دارد به دانه داریم همینطور پنبه داریم اگر توجهی بشود مالکین و زارعین این پنبه ها را تبدیل بکنند پنبه امریکائی مال التجاره ما خوب میشود همینطور عرض میشود که پشم و قالی البته آن قالی هم که با پشم خوب بافته شده از روی نقشه صحیح بافته شده باشد قالی خوب قالی کران قیمت همیشه بازار دارد ولی قالی پست کاهسی کساد است گاهی رواج دارد و ما امیدواریم قالی پست دیگر کمتر در این مملکت بافته شود ولی يك مال التجاره هائی داریم که گاهی رونق دارد و گاهی بازار ندارد برای این قسمت ها ما این طور قائل شدیم که یکی از آنها در درجه اول گندم و جو است بعد خرما است که يك يك قسمتها يك کارهائی هم در خوزستان میشد که آنها را هم جلوگیری کردیم اغلب خرماى ایران خوزستان را در جمبه های بسته درست میکردند و در بازار خارجا باسم خرماى بصره میفروختند در صورتیکه مال ایران بود این قسمتها جلوگیری میشود پس تشویق صدور خرما و بعضی چیزها دولت يك چیزهائی را که بجاز میکند که من باب مثل عرض میکنم مثلاً پارچه های رنگی الان پارچه هائی که می آید از قبیل چلووار و چیت و این چیزهائی است که ممنوع است فقط چلووار می آید البته تصدیق میفرمائید که چلووار و چیت برای توده لازم است البته مردم اگر پیراهن ابریشمی نپوشند پیراهن نخیرا که میخواهند بپوشند پس برای این منظور هم باید تا اندازه يك اقدامی بشود که يك مقداری از این قبیل اجناس وارد شود

مصرف طبی ندارد در نظر بود وقتی که صحبت آب جو و اینها شد بنده را تحریک کرد که پیشنهاد خودم را تعقیب و تأیید کنم البته خیلی از مشروبات که مصارف طبی نداشته باشد ورود آنها کار بیفایده است و باید استثناء بشود و عرض دوم راجع به قسمت فیروزه است البته خاطر آقایان مستحضر است که معدن فیروزه ایران بهترین معادن است و از هزار و پانصد سال قبل هر چه در تاریخ نشان میدهد این معدن بوده است و در جریان بوده است و فیروزه آنرا برده اند تمام دنیا از چند سال قبل باینطرف بواسطه اینکه فیروزه های خوب پیدا نشد و در اروپا هم بملاحظه این که فیروزه های کج و آب داخل داشت در مالک حاره اش خشک میشد و در مالک مرطوب کچن بلا می آمد و دیگر مصرفی نداشت فیروزه هایی که فعلاً بخارج می رود اگر صرف نظر از کاش بکنیم یکی پادشاهی دوشاهی قیمت دارد ملاحظه بفرمائید الان اگر بگمرك مراجعه کنید در مقابل چندین هزار فیروزه شاید دو هزار تومان یا هزار تومان قیمت میشود با همه اینها سالی پنجاه شصت هزار از این فیروزه ها می رود بخارجه و در بمبئی و مکه يك قران یا ده شاهی بفروش می رود حالا معدن فیروزه بواسطه این که نه مستاجر دارد نه دولت کار کرده از تیرماه تا بحال تعطیل است و تقریباً دو هزار نفر که کار میکردند اند بیکارند و حكاك هایی که در خراسان از این محل استفاده میکردند بکلی بیکارند يك فیروزه های بکلی پست و عقب مانده که از قدیم باقیمانده که آنها را میخواهند امسال خارج کنند و این قانون مهر جلوگیری از این قسمت کرده است این است که بنده بطور الحاق بآن ماده یا بطور قسمت سوم این پیشنهاد را کردم که احجاز کریمه شامل حال فیروزه نشود و با اطلاعاتیکه رئیس تجارت دارند بسته بنظر ایشان است که قبول خواهند فرمود یا محتاج برای میدانند.

رئیس کل تجارت - عرض میشود در قسمت اول

راجع بمشروبات عرض کنم بطور کلی مشروبات الکلی ورودش ممنوع است و این غیر از شراب های طبی است که در کنتونان اسم دزد و مبلغش هم خیلی نیست و در کرمانشاه بوشهر و پهلوی وارد میشود ولی اینها مقادیر قلبی آبجو و ویسکی و شراب شامپانی و لیکور است و چون مطلب مهمی نیست و از جهت دیگر خیلی هم قیمت ندارد تقریباً در حدود ۳۷ هزار ریال از این جهت بنده این را قبول میکنم و اهمیتی ندارد که این استثناء بشود. اما در قسمت فیروزه آنرا هم بنده موافق هستم با نظریات نماینده محترم و دولت هم اخیراً همین فکر را داشت که يك لایحه خاصی برای اینکار تهیه کنند حالا که ایشان مبادرت کردند و این پیشنهاد را کردند البته ما هم می پذیریم و این خود يك تشویقی است راجع بصادرات فیروزه بلکه معدن فیروزه را هم ممکن است زود تر براه بیندازد.

رئیس - هر دو را قبول فرمودید.

رئیس تجارت - بلی

رئیس - آقای دشتی

دشتی - عرض کنم که قسمت دوم این پیشنهاد بعقیده بنده خیلی لازم است ولی قسمت اول پیشنهاد يك خرده اشکال دارد بعقیده بنده. برای اینکه يك جنس هایی را تجار ما آورده اند و در گمرك موجود است و بالاخره مبلغش هم چندان زیاد نیست و مصادف شده با قانون انحصار تجارت خارجی الان هم در گمرك موجود است و نمیخواهیم برش گرداند مقصود این لایحه هم همین است که يك ارفاقی بشود و يك قسمت از اجناس ممنوعه که قبل از قانون انحصار تجارت آورده اند و عجالتاً در گمرك خانه ها موجود است وارد شود حالا شما دوباره اینها را مجبور میکنید که بکسب از مشروبات را دو باره ببرند بیرون این بنظر بنده کار خیلی مشکلی است و اگر آقای افسر موافقت بفرمایند که قسمت اولش را پس بگیرند با قسمت دومش همه موافقم.

رئیس کل تجارت - عرض کنم که بنده برای تذکر

و اطلاع خاطر نمایندگان محترم عرض میکنم که اجناس ممنوعه در گمرك این مقدار نبوده و خیلی بیش از این ها بوده است و يك مقدارش را از سرحد خارج کرده اند در گمرك تبریز تنها هفتصد و پنجاه هزار ریال اجناس ممنوعه بوده که حالا رسیده است شاید بدویست و شصت هزار ریال وقتی بحساب صورت ها رسیدیم و مورد دقت قرار دادیم دیدیم که خیلی کم شده است و همه را از سرحد خارج کرده اند بهر صورت از این عمل ممکن است يك قسمت هائی ضرر کرده باشند و بالاخره يك تجاری هم از این قانون انحصار تجارت منفعت برده اند و شما وقتی قائل بیک تحول و تطوری شدید که وضعیت تجارت از جریان بدویش برگردد البته بکسب نفع و بکسب ضرر میکند و بعقیده بنده بتدریج دارد وضعیت اجرای قانون انحصار تجارت وضعیت عادی پیدا میکند مشکلات ما کم میشود و بنده در این قسمت نمیخواهم خیلی صحبت بکنم و بعقیده آقای دشتی همکار خود مخالفتی کرده باشم ولی مبلغ اینها خیلی جزئی است و چندان ضرری وارد نمی آورد بکمقداری در کرمانشاه و سایر قسمتهای دیگرست در هر صورت این را بنده قبول کرده ام اشکالی هم ندارد ممنوع هم بده است خوب است آقایان هم موافقت نمایند.

رئیس - آقای رئیس تجارت که در اینموضوع مردد نبودند رای میگیریم به ماده واحده با افزایش دو پیشنهاد آقای افسر که دولت هم قبول میکند موافقین ورقه سفید خواهند داد (یکی از نمایندگان - رای باورقه لازم نیست آقا) بالاخره آقای رهنما به بنده تذکر دادند بنده هم بایشان جواب نوشتم که یکی از مواردی که رای

باورقه درش قطعی و مصرح است اینجاست چرا برای اینکه دولت این اموال را موافق يك قانونی تملك کرده است و حالا موافق اینقانون میخواهد آن اموال را و آن تملكش را از دست بدهد پس رای باورقه موردش کجا است؟ (نمایندگان - صحیح است)

(اخذ رای بعمل آمده ۷۱ ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - آقایان تشریف نبرند میخواهیم جلسه آتیه را معین کنیم. عدّه حاضر در موقع اعلام رای ۹۰ نفر با کثرت ۷۱ رای تصویب شد.

۸ - موقع جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - ما مصمم بودیم که جلسه را برای خاطر اینکه مجلس بقیه کارهایش را تمام کند کمی عقب بیندازیم ولی آقای وزیر مالیه و آقای رهنما و يك قسمت از آقایان دیگر ما را متذکر کردند باینکه با نزدیک بودن برهضان که بالنسبه کارها آرام میشود ما خوب است مسائل جاری را که مبتلا به ما است غالباً تمام کنیم این است که جلسه را اگر موافقت بفرمائید زودتر یعنی روز یکشنبه ۲۸ آذرماه و اول کنیم - (صحیح است) و بعلاوه خاطر آقایان را متذکر میکنم بطوری که مذاکره کردیم لایحه حقوق اتباع خارجی از دستور خارج شد و قرار شد در خارج مذاکره شود بنابراین مناسب این است که روز یکشنبه زودتر تشریف بیاورید برای اینکه در خارج آن قضیه هم اصلاح شود (صحیح است)

(مجلس یکساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

اسامی رای دهندگان - آقایان: مؤید احمدی - اسدی - ایزدی - رهنما - امیر تیمور - طالش خان - مسعود ثابتي آدینه جان یار علی - ارکانی - ملک مدنی - دکتر شیخ - رهبری - خواجوی - کفائی - امیر ابراهیمی - تربیت - آصفاری دکتر امیر اعلم - مجد ضیائی - مزدهی - دستانی - امیر حسینخان - مفتی - مقدم - هزار جریبی - حبیبی - میرزا اسد الله قبه افسر - بیات ماکو - فتحعلی خان بختیار - میرزا یانس - افغمی - بوشهری - علوی سبزواری - دربانی - میرزا محمد خان وکیل - کازرونی - حاج محمد رضا بهبهانی - میر سید احمد بهبهانی - چشیدی - وهاب زاده - احتشامزاده - لیتوانی - افشار - یونس آقا وهاب زاده - قراگزلو - فرشی - فزونی - طهرانی - ملک زاده آملی - منتصم سنگ - مولوی - عراقی ثقة الاسلامی - فتوحی - اسعد - سید مرتضی وثوق - ناصری - لاریجانی - مسعودی خراسانی - حسینقلیخان نواب - دکتر ضیائی ساکینیان - موثر - حکمت - باستانی - خیر فرمند - دکتر ملکزاده - میرزا محمد حسین نواب - امیردولت شاهی - اسمعیل قشقایی

قانون

بیست و نه هزار تومان اعتبار برای جلوگیری از امراض ساریه و مخارج اضافی دیگر

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است مبلغ بیست و نه هزار تومان برای مصارف ذیل:

- ۱ - مخارج جلوگیری از امراض ساریه ۲۰۰۰۰ تومان
- ۲ - ساختمان عمارت پست و تلگراف در علی آباد با این قید که تا آخر دوره عمل ۱۳۱۰ قابل مصرف میباشد و خرید تیر تلگراف ۵۰۰۰
- ۳ - اضافه اعتبار وزارت داخله فقط برای سال ۱۳۱۰ ۴۰۰۰

جمع ۲۹۰۰۰ تومان

از محل ذخیره قران مملکتی تأدیه نموده و در عایدات بودجه سال ۱۳۱۰ اعتبار وزارت خانهای مربوطه جمع و خرج نماید.

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و سوم آذر ماه یکهزار و سیصد و ده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

راجع بجواز ورود اجناس وارده تا آخر مهر ۱۳۱۰ و موجوده در کمرکات و صدور فیروزه

ماده واحد:

الف - دولت مجاز است ورود يك یا چند جنس را مشروط بصدرر يك یا چند جنس معین از محصولات و مصنوعات داخلی بنماید.

ب - بداره كل تجارت اجازه داده میشود برای اجناس مشمول قسمت (ب) ماده ۵ قانون متمم قانون انحصار تجارت خارجی که تا آخر مهر ۱۳۱۰ وارد شده و فعلاً در گمرکخانهها موجود است باستثناء مشروبات الکلی که مصرف طبی ندارد در مقابل اخذ تصدیق صدور غله (کنندم و جو آرد) تا آخر اسفند ۱۳۱۰ جواز ورود بدهد.

ج - صدور انواع فیروزه مشمول احجار کریمه مذکوره در ماده واحده مصوبه ۶ مهر ۱۳۱۰ نبوده و باید بصادر کنندگان آن مطابق مقررات قانون متمم قانون انحصار تجارت خارجی تصدیق صدور داده شود.

این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه بیست و سوم آذر ماه یکهزار و سیصد و ده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر